

Sygn. akt IV U 898/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSO Elżbieta Wojtczuk
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 lutego 2017 r. w S.

odwołania H. D.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

z dnia 19 września 2016 r. Nr (...)

w sprawie H. D.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o prawo do odsetek

I. zmienia zaskarżoną decyzję i ustala, że ubezpieczonemu H. D. przysługuje prawo do wypłaty odsetek za okres od 6 czerwca 2015 roku do 25 lipca 2016 roku od kwot stanowiących rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 kwietnia 2015 roku do 30 czerwca 2016 roku;

II. w pozostałym zakresie odwołanie oddala.

Sygn. akt IV U 898/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 września 2016r. Nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art.118 ust. 1 i 1a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, odmówił H. D. prawa do wypłaty odsetek od wyrównania renty z tytułu niezdolności do pracy, wskazując, że wypłata świadczenia nastąpiła przed upływem 30 dni od dnia wpływu do organu rentowego prawomocnego wyroku Sądu ustalającego prawo do tego świadczenia. Ponadto w wyroku przyznającym ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy Sąd nie orzekł o odpowiedzialności organu emerytalnego za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczenia ani o odsetkach.

Odwołanie od w/w decyzji wniósł ubezpieczony H. D., wnosząc o zasądzenie odsetek od przyznanych na jego rzecz świadczeń rentowych za okres od 01.04.2015r. do dnia wykonania płatności należności głównej z tytułu renty (ZUS zrealizował przelew w dniu 26.07.2016r.) w wymiarze odsetek ustawowych za okres od 01.04.2015r.

do dnia 31.12.2015r., a za dalsze okresy – odsetek ustawowych za opóźnienie. Podniesiono, że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie świadczenia. Ubezpieczony zwrócił uwagę, że o ile prawomocnym wyrokiem sądu zostały mu przywrócone wcześniejsze uprawnienia i otrzymał kwotę świadczenia głównego, to od kwietnia 2015r. do 26 lipca 2016r. nie były wypłacane na jego rzecz świadczenia, które ZUS powinien był wypłacać na bieżąco. Z uwagi na niezgodną z prawem decyzję ZUS został niesłusznie pozbawiony świadczeń, które miały mu zapewnić środki utrzymania. Zdaniem ubezpieczonego, całokształt zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego pozwala na przyjęcie, że opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia spowodowane było okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy. W sprawie nie pojawiły się żadne nowe okoliczności, które nie były uprzednio znane organowi rentowemu. Ubezpieczony wnosił o zaliczenie odsetek od dnia, w którym ZUS powinien był prawidłowo ustalić prawo do świadczenia z tytułu niezdolności do pracy, to jest od dnia 1 kwietnia 2015r. (k. 1-2 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na przepisy prawa i argumentację zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k. 3-4 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

H. D. w okresie od 1 sierpnia 2001r. do 31 marca 2015r. był uprawniony do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. W dniu 18 marca 2015r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z wnioskiem o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek k. 426 akt rentowych). Rozpoznając wniosek organ rentowy skierował ubezpieczonego na badanie przez Lekarza Orzecznika, który w orzeczeniu z dnia 6 maja 2015r. stwierdził, iż wnioskodawca nadal jest częściowo niezdolny do pracy do 31 maja 2017r. Z uwagi na zarzut wadliwości w/w orzeczenia zgłoszony przez Głównego Lekarza Orzecznika Oddziału ZUS w S. sprawa została przekazana do rozpatrzenia Komisji Lekarskiej Zakładu, która w orzeczeniu z dnia 26 maja 2015r. nie stwierdziła u H. D. niezdolności do pracy. Decyzją z dnia 29 maja 2015r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od 1 kwietnia 2015r., powołując się na w/w orzeczenie Komisji Lekarskiej (decyzja z 29.05.2015r. k. 433 akt rentowy). Odwołanie od tej decyzji złożył H. D. wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do świadczenia rentowego. Wyrokiem z dnia 12 listopada 2015r. wydanym w sprawie o sygn. akt IV U 340/15 Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od dnia 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2017r. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiła opinia biegłych neurologa i ortopedy. Biegli uznali ubezpieczonego za częściowo niezdolnego do pracy w okresie od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2017r., wskazując, że z uwagi na jego stan zdrowia przeciwwskazana jest praca w długotrwałej wymuszonej pozycji kręgosłupa, prace wymagające sprawności obu kończyn górnych i prace długotrwałe monotypowe w zakresie sprawnej lewej kończyny górnej. Stwierdzili, że od czasu badania lekarskiego będącego podstawą do wydania przez Sąd Okręgowy w Siedlcach wyroku z dnia 8.07.2014r. w sprawie IV U 701/13 nie nastąpiła poprawa stanu zdrowia ubezpieczonego. Apelacja organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 listopada 2015r. została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 24 maja 2016r. wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 26/16. Odpis w/w wyroku Sądu Apelacyjnego wraz z uzasadnieniem został doręczony organowi rentowemu w dniu 29 czerwca 2016r. (wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z 12 listopada 2015r. k.36 akt IV U 340/15 i opinia biegłych k.28 tych akt; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 24 maja 2016r. k. 67 akt IV U 340/15; zwrotne potwierdzenie odbioru, k.79 akt IV U 340/15).

Decyzją z dnia 20 lipca 2016r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., wykonując prawomocny wyrok Sądu, ustalił ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 kwietnia 2015r. do 31 marca 2017r. Termin płatności renty organ rentowy ustalił na 25 dzień każdego miesiąca. Jednocześnie organ rentowy poinformował ubezpieczonego, że należność za okres od 1 kwietnia 2015r. do 31 lipca 2016r. zostanie przekazana na rachunek w banku w kwocie 9414,66 zł netto (decyzja z 20.07.2016r., k. 40 akt organu rentowego). Należności z tytułu renty za lipiec 2016r. wypłacono wnioskodawcy w terminie. Wyrównanie świadczenia rentowego ubezpieczony otrzymał w dniu 26 lipca 2016r. (okoliczność bezsporna).

Wnioskiem z dnia 9 września 2016r. H. D. wystąpił do organu rentowego o wypłatę odsetek od świadczenia rentowego przyznanego wyrokiem Sądu (wniosek z 9.09.2016 r., k. 46 akt rentowych).

Zaskarżoną decyzją z 19 września 2016r. organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do wypłaty odsetek (decyzja z 19.09.2016r., k. 47 akt rentowych).

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie H. D. okazało się uzasadnione.

Zgodnie z art. 85 ust. 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016r. poz. 963), jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego, przy czym nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności. Z kolei w myśl art. 118 ust.1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3. Zgodnie z ust. 1a wskazanego przepisu w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego, za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Wreszcie w myśl ust. 2 powyższego przepisu jeżeli w wyniku decyzji zostało ustalone prawo do świadczenia oraz jego wysokość organ rentowy dokonuje wypłaty świadczenia w terminie określonym w ustępie 1. Jeżeli na podstawie przedstawionych środków dowodowych nie jest możliwe ustalenie prawa lub wysokości świadczenia, za datę wyjaśnienia ostatniej okoliczności, o której mowa w ust. 1, uważa się datę końcową dodatkowego terminu do przedstawienia niezbędnych dowodów, wyznaczonego przez organ rentowy albo datę przedstawienia tych dowodów (art. 118 ust. 3).

Zgodnie z orzecznictwem i doktryną odpowiedzialność za błędy Lekarza Orzecznika i Komisji Lekarskiej ponosi organ rentowy. Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 września 2007 r., sygn. akt P 11/07 (OTK-A 2007/8/97), 30-dniowy termin określony w art. 118 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (w tym błędne orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS lub Komisji Lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. Jak wywiódł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11 (LEX nr 1227452), wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego lekarza orzecznika oddziału, stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe. Ponadto, zarówno lekarz orzecznik, jak i główny lekarz orzecznik oddziału, działają w ramach organu rentowego. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie, dokonanej przez lekarza orzecznika lub głównego lekarza orzecznika oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Wobec tego organ rentowy musi zapłacić odsetki od nieprzyznanego w terminie świadczenia, jeśli sąd przyznał prawo do niego na podstawie dokumentów już znanych zakładowi.

W świetle powołanych wyżej przepisów oraz stanowiska judykatury stwierdzić należy, że dla odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotnym jest zatem, czy organ rentowy dysponował takimi informacjami, które umożliwiłyby mu dokonanie prawidłowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego jeszcze na etapie postępowania przed organem. Zgodnie z przepisami organ rentowy ma obowiązek wydania decyzji w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do rozpoznania wniosku. W niniejszej sprawie ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie na dalszy okres prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Na skutek tego wniosku organ rentowy skierował go na badanie przez Lekarza Orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 6 maja 2015r. stwierdził, iż H. D. pozostaje osobą częściowo niezdolną do pracy do dnia 31 maja 2017r. Zgłoszony przez Głównego Lekarza Orzecznika Oddziału ZUS w S. zarzut wadliwości w/w orzeczenia spowodował, iż sprawa została skierowana do Komisji Lekarskiej, która nie uznała ubezpieczonego za niezdolnego do pracy. Powyższe orzeczenie było podstawą wydania wadliwej decyzji organu rentowego z dnia 29 maja 2015r., następnie zmienionej wyrokiem Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 12 listopada 2015r. w sprawie IV U 340/15. Ostatnią okoliczność niezbędną do wydania decyzji, w ocenie Sądu, stanowiło zatem orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 6 maja 2015r., bowiem na podstawie tego orzeczenia organ rentowy mógł w terminie 30 dni podjąć prawidłową decyzję ustalającą wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Niewątpliwie organ rentowy dysponował dokumentacją umożliwiającą sporządzenie prawidłowej decyzji przyznającej świadczenie rentowe na dalszy okres, skoro Lekarz Orzecznik ZUS uznał wnioskodawcę za nadal częściowo niezdolnego do pracy do dnia 31 maja 2017r. Wobec tego ubezpieczonemu przysługuje prawo do wypłaty odsetek za okres opóźnienia w wypłacie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy, która powinna być wypłacana od 1 kwietnia 2015r. do 30 czerwca 2016r., a opóźnienie to było następstwem okoliczności, za które Zakład ponosi odpowiedzialność. Odsetki należą się H. D. od dnia następnego po upływie 30 dni liczonych od dnia badania ubezpieczonego przez Lekarza Orzecznika w dniu 6 maja 2015r. Wobec tego Sąd ustalił, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do wypłaty odsetek za okres od 6 czerwca 2015r. do dnia poprzedzającego dzień wypłaty wyrównania świadczenia - 25 lipca 2016r. od kwot stanowiących rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 kwietnia 2015r. do 30 czerwca 2016r.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, zmieniono zaskarżoną decyzję i orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku.

Ubezpieczony żądał odsetek za okres od dnia następnego po dniu, w którym powinien otrzymać świadczenie za kwiecień 2015r., tj. od 25 kwietnia 2015r. Niemniej jednak roszczenie o odsetki za okres przed dniem 6 czerwca 2015r. nie zasługiwało na uwzględnienie, gdyż organ rentowy musi mieć czas na rozpoznanie wniosku o świadczenie rentowe i należy w pierwszej kolejności ustalić wszystkie niezbędne okoliczności do wydania stosownej decyzji. Ostatnią okolicznością w niniejszej sprawie była zaś ocena stanu zdrowia ubezpieczonego dokonana przez Lekarza Orzecznika w orzeczeniu z dnia 6 maja 2015r., dlatego odsetki przysługiwały dopiero po upływie 30 dni od wyjaśnienia w/w okoliczności, tj. od dnia 6 czerwca 2015r. W konsekwencji czego odwołanie ubezpieczonego w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji wyroku.